

Eindrapportage

Deelrapport • Databank Na- en bijscholing Jeugdzorg

De doorlerende professional

Actieplan Professionalisering in de Jeugdzorg

Nederlands
Jeugd
instituut

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Organisatie	5
Aanpak	6
Producten	10
Evaluatie en bevindingen	11
Aanbevelingen	14
Bijlage 1. Gehanteerde begrippen.	17

Inleiding

Actieplan

In januari 2007 nam de directie Jeugdbeleid van het ministerie van VWS het initiatief voor een gedachtewisseling over de verdere professionalisering van de jeugdzorg.

Aanwezig waren vertegenwoordigers van:

- beleidsorganisaties (VWS, Justitie, IPO),
- de praktijk (zorgaanbieders, particuliere justitiële jeugdinrichtingen, bureaus jeugdzorg, GGZ, MOgroep),
- beroepsverenigingen (Phorza, NIP, NVO, NVMW, BMJ),
- de wetenschap en kennisinstituten (universiteiten, hogescholen en Nederlands Jeugdinstituut) en
- cliëntenorganisaties (Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg).

Deze partijen deelden een gevoel van urgentie over de wens om de kwaliteit en professionaliteit van de jeugdzorg te verhogen. De jeugdzorg heeft goede beroepsbeoefenaren nodig en daarvoor zijn goede opleidingen nodig. De noodzakelijke verbeteringen in jeugdzorg en opleidingen gaan hand in hand.

Dit mondde op 28 juni 2007 uit in het *Actieplan Professionalisering in de Jeugdzorg* (Actieplan).

Dit actieplan is gebaseerd op een expliciete visie op professionalisering, waarvoor aanknopingspunten onder meer te vinden waren in het 'Plan van aanpak Professionalisering jeugdzorg' van de MOgroep. In het plan van aanpak wordt professionalisering aangeduid als: *'een continu en dynamisch proces dat enerzijds gericht is op het uitdiepen en verbeteren van het beroep, het maken van het beroep tot een professie en anderzijds op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan de cliënt'*.

Doelen en deelprojecten

Dat proces houdt in dat de professional zich nieuwe technieken en methodieken eigen maakt die door anderen (van buitenaf) worden aangedragen, maar ook dat hij of zij (van binnenuit) leert van werkervaringen in de beroepspraktijk. De professional benut expliciete kennis en doet nieuwe praktijkkennis op. Hij dient de praktijkkennis te expliciteren en vervolgens te werken aan formalisering. Daarmee werkt de professional aan een gemeenschappelijk aanvaarde (nieuwe) kennisbasis binnen de arbeidsorganisatie én de beroepsgroep.

Aansluitend op deze visie staan in het Actieplan Professionalisering in de Jeugdzorg de volgende doelen centraal:

- ontwerpen van een beroepenstructuur als basis voor de professionalisering in de jeugdzorg en voor het vormgeven van competentie management door werkgevers;
- versterken van beroepsverenigingen die relevant zijn voor de jeugdzorg, in het bijzonder de beroepsverenigingen met de laagste organisatiegraad;
- inrichten en versterken van beroepsregisters voor medewerkers in de jeugdzorg en komen tot beroepsregistraties;
- kennisopbouw en -ontwikkeling rond beroepsethiek en ontwikkeling van een kwalitatief hoogwaardig verenigingstuchtrecht voor sociaal agogen die hier nog niet over beschikken;
- inventariseren van knelpunten bij en aanbevelingen voor een verantwoorde beroepsuitoefening;
- optimaliseren van de inzet van de onderwijssector bij de professionalisering van de jeugdzorg en verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de laatste ontwikkelingen binnen de jeugdzorg.

Deze doelen worden gerealiseerd in een viertal deelprojecten¹:

1	Ontwikkeling beroepenstructuur	Projectleiding Nederlands Jeugdinstituut/ MOVISIE
2a	Versterking van de beroepsverenigingen	Projectleiding NVMW/Phorza
2b	Beroepsregister en beroepsregistratie	Projectleiding NVMW/Phorza
3	Beroepscode en Tucht recht	Projectleiding NIP/NVO
4a	Actualisering Hbo-opleidingen	Projectleiding Hbo-raad
4b	Databank na- en bijscholing	Projectleiding Nederlands Jeugdinstituut/ MOgroep

Deelproject 4b: Databank na- en bijscholing voor de Jeugdzorg

Professionals zijn continu bezig met het versterken en borgen van hun professionaliteit. Het volgen van na- en bijscholing levert hieraan een belangrijke bijdrage. Voor professionals en hun leidinggevendenden, cliënten, is het van belang dat deze na- en bijscholing van goede kwaliteit is.

Het aanbod aan na- en bijscholing voor professionals in de jeugdzorg is breed en divers. Tevens wordt de kwaliteit van deze scholing door verschillende gremia inzichtelijk gemaakt. Zo bestaan er landelijke certificeringbureaus en wordt scholing door beroepsregisters door middel van accreditatie beoordeeld naar kwaliteit en relevantie voor de betreffende beroepsgroep. Door middel van accreditatie stellen de beroepsregisters het aantal

¹ Het Actieplan en een beschrijving van de verschillende deelprojecten zijn te vinden op de website van het Nederlands Jeugdinstituut via www.nji.nl/professionaliseringjeugdzorg

registratiepunten voor de bij hun ingeschreven beroepskrachten vast als zij de betreffende scholing volgen.

Om meer inzichtelijk te maken welke scholing relevant is voor beroepskrachten in de jeugdzorg en wat de kwaliteit van deze scholing is, is het project Databank na- en bijscholing Jeugdzorg in het leven geroepen.

Uitgangspunt van het project is dat werkers in de jeugdzorg dienen te beschikken over relevant en kwalitatief goede scholing dat zowel een bijdrage levert aan de uitoefening van hun functie in de jeugdzorg als aan hun bredere beroepsvorming. Om deze bijdrage inzichtelijk te maken heeft het project zich ingezet om de op kwaliteit beoordeelde (geaccrediteerde) scholingsaanbod voor het jeugdzorgveld meer toegankelijk te maken middels een scholingsdatabank die voor professionals en leidinggevendend makkelijk te bereiken is, de Databank na- en bijscholing Jeugdzorg. Gelijktijdig worden ontwikkelaars van scholing geïnformeerd over de verschillende accreditatiecriteria van de relevante beroepsregisters in de jeugdzorg. Daarmee wordt opleidingen handvatten gegeven om de kwaliteit van hun scholingen te verhogen en deze daarop aan te bieden ter accreditatie.

Tenslotte heeft het project zich ingezet om het scholingsaanbod verder te verrijken door de scholing te sorteren aan de hand van belangrijke problemen en opvoedingsvragen, zoals opgenomen in de themadossiers van het Nederlands Jeugdinstituut. In lijn daarmee wordt het scholingsaanbod gerelateerd aan de kerntaken en competenties, zoals beschreven in de beroepenstructuur in de jeugdzorg (zie deelproject 1). Daarmee wordt aangesloten op de ontwikkeling van het uitstroomprofiel Jeugdzorg in het Hbo. Dit uitstroomprofiel is eerder geadviseerd in deelproject 4 van het Actieplan, Actualisering Hbo-opleidingen.

Organisatie

Reikwijdte

Bij aanvang van het project lag de focus op de scholing die beroepskrachten werkzaam binnen de branche jeugdzorg van de MOgroep volgden. Het gaat daarbij concreet om zowel het intern ontwikkelde als het extern ingekochte scholingsaanbod van provinciale zorgaanbieders (jeugd en opvoedhulp) en de Bureaus Jeugdzorg.

In de loop van 2008 zijn de activiteiten van het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg verbreed richting organisaties die zich vanuit een justitieel kader bezig houden met de zorg

voor problematische jeugdigen, beter bekend als de justitiële jeugdzorg. Concreet gaat het daarbij om de Raad voor de Kinderbescherming, de bureaus Halt en de Justitiële Jeugdinstellingen. In navolging van het Actieplan zijn ook in het deelproject Databank na- en bijscholing Jeugdzorg deze partijen betrokken bij het inzichtelijk maken van de kwaliteit van de scholing aan professionals in deze organisaties.

Betrokken partners

In het kader van het project Databank na- en bijscholing Jeugdzorg werken drie partijen met elkaar samen: Brancheorganisatie MOgroep Jeugdzorg, de beroepsverenigingen NVMW, Phorza, NVO en NIP, en het Nederlands Jeugdinstituut. De projectleiding was in handen van Niels Zwikker van het Nederlands Jeugdinstituut. Het project werd begeleid door een commissie onder voorzitterschap van drs. Marianne Berger, senior medewerker professionalisering bij het Nederlands Jeugdinstituut. De begeleidingscommissie was verder als volgt samengesteld:

- dhr. Wim Spierings, directeur Flexus Jeugdzorg
- mevr. Caroline Verkerk, MOgroep Jeugdzorg (tot 1 februari 2010)
mevr. Els Fuhring, MOgroep Jeugdzorg (per 1 februari 2010)
- dhr. Denis Koets, Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen, mede namens het Nederlandse Instituut van Psychologen
- mevr. Iris Leene, Directeur Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers en directeur-bestuurder Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers (tot 1 december 2008)
- mevr. Hetty Vos, Stafmedewerker Beroepsregister Agogisch en Maatschappelijk werker (per 1 december 2008)
- mevr. Afra Groen, Bestuurslid Phorza
- mevr. Tineke Walstra, Beleidsmedewerker P&O bij Spirit Jeugdzorg

De begeleidingscommissie is, in navolging van de opname van de na- en bijscholing van justitiële jeugdzorgvoorzieningen, uitgebreid met afgevaardigden uit dit werkveld:

- mevr. Esther Verstraaten, Opleidingsadviseur Halt Nederland
- mevr. Loes Meurs, Beleidsmedewerker Dienst Justitiële Inrichtingen
- dhr. Johan Dekkers, Adviseur P&O-beleid Raad voor de Kinderbescherming

Aanpak

Aanleiding en doelstelling

Aanleiding voor het project Databank na- en bijscholing Jeugdzorg was de in 2005 geuite wens van brancheorganisatie MOgroep om meer zicht te krijgen op de kwaliteit van bij- en nascholing in de jeugdzorg. Achterliggend idee daarbij was dat de leden van de MOgroep met een dergelijke databank een heldere keuze kunnen maken voor kwalitatief goede bij- en nascholing. Vanuit haar taakstelling als kennisinstituut is het Nederlands Jeugdinstituut gevraagd dit project nader ter hand te nemen.

Met de komst van het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg is de Databank na- en bijscholing Jeugdzorg onderdeel geworden van dit Actieplan. In het kader van de verdere professionalisering van de sector is daarop besloten om de kwaliteitsbeoordeling van scholing te verbinden aan de accreditatie van scholing door de beroepsregisters in de sector. Naast kwaliteitsverbetering van de scholing wordt daarmee gelijktijdig een impuls gegeven aan de beroepsregistratie van professionals in de jeugdzorg.

Keuze voor accreditatie

Het oorspronkelijke idee rondom de kwaliteitsbeoordeling van de scholing was om hiervoor een specifieke beoordelingsprocedure en aparte beoordelingscommissie te organiseren. In het kader van professionalisering en het stimuleren van beroepsregistratie is, door de opname van het project als onderdeel van het Actieplan, dit onderdeel op een andere manier vormgegeven.

Beroepsregisters beoordelen door middel van accreditatie in welke mate de scholing bijdraagt aan het professioneel handelen van beroepskrachten. Door het toekennen van registerpunten aan scholingen maken beroepsregisters inzichtelijk hoeveel de scholing bijdraagt aan de deskundigheidsbevordering van het beroep. Opleidingen voor professionals in de jeugdzorg worden geaccrediteerd door de volgende beroepsregisters: Het Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers (BAMw) en de Registers Kinder- en Jeugdpsycholoog en Orthopedagoog-Generalist.

Het Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers (BAMw) is een samenvoeging van de registers van de Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers (NVMW) en Phorza (Beroepsorganisatie voor sociale, (ortho)pedagogische en hulpverlenende functies). Het BAMw accrediteert de scholing voor beroepskrachten met een Hbo-opleiding die onder meer werkzaam zijn in de jeugdzorg.
--

Het register Kinder- en Jeugdpsycholoog (K&J) van het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en het register van de Orthopedagoog-Generalist (OG) van de
--

Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO) beoordelen scholing voor gedragswetenschappers, onder meer werkzaam in de jeugdzorg. Deze beroepsverenigingen trekken gezamenlijk op bij de accreditatie van het scholingsaanbod voor de registratieregeling Kinder- en Jeugdpsychologen en de registratieregeling Orthopedagoog-Generalist.

Om een stimulans te geven aan de beroepsregistratie binnen de jeugdzorg, zijn de besluiten in het kader van de Databank na- en bijscholing Jeugdzorg zoveel mogelijk gerelateerd aan de bredere doelstelling rond het bevorderen van beroepsregistratie van werkers in de Jeugdzorg, zoals geformuleerd in deelproject 2b.

Door accreditatie als belangrijkste kwaliteitscriteria te hanteren wordt scholing meer gerelateerd aan beroepsregistratie. In dat kader zijn ook de accreditatiecriteria onderdeel van de informatie die op de databank wordt gepresenteerd.

Opleidingsinstituten waarvan het scholingsaanbod nog niet geaccrediteerd is worden op deze wijze gestimuleerd om hun aanbod aan te scherpen en aan te bieden aan de betrokken registers.

Eind 2009 heeft de stuurgroep van het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg de minister van Jeugd en Gezin verzocht om wettelijke verplichting tot beroepsregistratie mogelijk te maken. Hierop is door de minister positief gereageerd, de Minister van Justitie heeft zich hierbij aangesloten. De wettelijke verplichting tot beroepsregistratie zal naar verwachting begin 2012 concrete vormen aannemen. Vanaf dat moment zullen alle professionals in de jeugdzorg bij voorkeur geaccrediteerde scholing volgen voor hun deskundigheidsbevordering. Hiervoor verdienen zij registerpunten, die van belang zijn voor (her)registratie. Een ruim aanbod van geaccrediteerde scholing is daarvoor noodzakelijk.

Overzicht van scholing voor de jeugdzorg

Belangrijkste inzet van het project was het inzichtelijk maken van alle kwalitatief goede scholing voor professionals in de jeugdzorg op één centrale plek. De geaccrediteerde scholing voor beroepskrachten in de jeugdzorg is ondergebracht bij verschillende beroepsregisters per beroepsgroep. Om te komen tot een overzicht van alle scholing die in de jeugdzorg bruikbaar is, zijn scholingen geselecteerd die bruikbaar zijn voor professionals in de jeugdzorg. Deze selecties zijn daarop ondergebracht bij een databank welke beheerd wordt door het Nederlands Jeugdinstituut.

Intern ontwikkelde scholing

Naast alle geaccrediteerde scholing van (commerciële) opleidingsinstituten volgen professionals ook nog interne (functie)scholingen. Vanuit kostenoverwegingen en om nauw aan te kunnen sluiten bij de dagelijkse praktijk van het werk kiezen veel jeugdzorginstellingen ervoor om zelf scholingen te ontwikkelen en uit te voeren. Deze scholing is nog niet geaccrediteerd door de beroepsregisters waardoor de kwaliteit van de scholing niet duidelijk is. Om ontwikkeling van scholing door professionals op de werkvloer te stimuleren is er besloten om voor deze categorie voorlopig een uitzonderingsregel toe te passen. Scholing die ontwikkeld is op de werkvloer wordt getoond op de databank tot helder is hoe de kwaliteit hiervan is te bepalen.

Verbinding met relevante problemen en aandachtsgebieden

Het Nederlands Jeugdinstituut besteedt aandacht aan uiteenlopende onderwerpen die te maken hebben met de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het gaat daarbij om problemen rond jeugd, zoals ADHD en gedragsstoornissen, informatie over gezinnen en opvoeding, zoals kindermishandeling of mediaopvoeding². De kennis en informatie over deze onderwerpen wordt opgeslagen in verschillende databanken en ontsloten via zogenoemde webdossiers die via de website van het Nederlands Jeugdinstituut publiek toegankelijk zijn. Scholing die is opgenomen in de Databank na- en bijscholing wordt verbonden aan deze verschillende onderwerpen. Daarmee wordt de scholing per onderwerp samengebracht met relevante interventies, methodieken en richtlijnen. Voor professionals in de jeugdzorg worden daarmee per specifiek thema alle relevante instrumenten getoond om kwalitatief goede hulp te kunnen verlenen.

Verbinding met competenties in de jeugdzorg

In deelproject 1 “Beroepenstructuur in de jeugdzorg” van het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg zijn twee profielen voor de jeugdzorg ontwikkeld: de jeugdzorgwerker en de gedragswetenschapper in de jeugdzorg. Bij aanvang van de tweede fase van het project Databank na- en bijscholing Jeugdzorg is afgesproken dat de na- en bijscholing in relatie wordt gebracht met de taken en competenties zoals beschreven in de profielen.

Inmiddels heeft het profiel jeugdzorgwerker via deelproject 4a een vervolg gekregen door de ontwikkeling van een uitstroomprofiel jeugdzorg voor de initiële opleidingen in het Hbo. In dit traject wordt duidelijk gemaakt welke competenties studenten op doen via het initiële onderwijs en welke competenties men op de werkvloer dient te verkrijgen. De uitkomst van dit traject bepaalt dan ook in belangrijke mate de wijze waarop de na- en bijscholing voor de post-Hbo in de Databank na- en bijscholing Jeugdzorg wordt verbonden aan de competenties

² Daarnaast zijn er webdossiers die informatie bieden over ontwikkelingen in de jeugdsector. Deze zijn in dit kader echter niet relevant.

die beschreven zijn in het profiel van de jeugdzorgwerker. In lijn daarmee staat de ontwikkeling van een kamer “Jeugdzorgwerker” bij het BAMw. Het BAMw heeft daarbij aangegeven de competenties een rol te laten spelen in de toekenning van registerpunten. Ten aanzien van de verbinding van competenties aan de na- en bijscholing van gedragswetenschappers zijn de aanbevelingen in het deelproject 4 spoor 2b “De positie van de gedragswetenschapper” een relevant aandachtspunt voor de verdere uitwerking in het project Databank na- en bijscholing Jeugdzorg.

Producten

Verkenning van het veld

Om zicht te krijgen op het gebruik van nascholing door organisaties in de jeugdzorg zijn, in aanloop naar de oprichting van de databank, twee inventarisaties uitgevoerd om de veelgebruikte scholing bij Bureaus Jeugdzorg en de aanbieders van jeugd en opvoedhulp, helder te krijgen.

De inventarisaties richten zich op post-Hbo scholing (Top zes) in 2008 en op postacademische scholing voor gedragswetenschappers (Top zes Wo) in 2009. In het kader van mogelijke accreditatie van de geïnventariseerde scholing zijn deze rapportages overgedragen aan de relevante beroepsregisters, respectievelijk het Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers (BAMw) en de registers van Orthopedagoog-Generalist (OG) van de NVO en Kinder- en Jeugdpsycholoog (K&J) van het NIP.

Toegankelijkheid geaccrediteerd aanbod

Na deze eerste verkenningen is besloten om alle relevante informatie voor gebruikers en aanbieders gezamenlijk te presenteren.

Er is een aparte website opgericht waarin de accreditatiecriteria, procedure en relevante selecties uit het scholingsaanbod van de beroepsregisters BAMw en van OG en K&J toegankelijk zijn gemaakt. Deze website is ondergebracht bij het Nederlands Jeugdinstituut en te vinden via www.nji.nl/scholing.

De databank biedt daarmee een helder overzicht van geaccrediteerde na- en bijscholing voor professionals met een Hbo- of academische opleiding, werkzaam in de jeugdzorg³.

³ Onder jeugdzorg wordt daarbij verstaan: Halt, Bureaus Jeugdzorg, zorgaanbieders van jeugd en opvoedhulp, de Raad voor de Kinderbescherming en de Justitiële Jeugdinrichtingen

Tevens biedt de databank een overzicht van het interne scholingsaanbod dat jeugdzorginstellingen zelf ontwikkeld hebben. Hiermee zijn jeugdzorginstellingen in staat om kennis uit te wisselen en gezamenlijke trajecten op te zetten.

Tenslotte geeft de databank informatie over accreditatie, beroepsregisters en verwijzingen naar de accreditatiecriteria. Aanbieders van scholing kunnen daarmee hun scholing aanscherpen en aanbieden ter accreditatie.

Figuur 1. De website van de databank na- en bijscholing.

Door een directe verbinding te onderhouden met de beroepsregisters worden recent geaccrediteerde scholingen daarbij direct ondergebracht bij de databank na- en bijscholing⁴. Verder wordt per webdossier een overzicht aan scholing gepresenteerd welke een bijdrage levert aan de deskundigheid van professionals in de jeugdzorg op het specifieke onderwerp.

Evaluatie en bevindingen

⁴ Het BAMw is op dit moment bezig met het verbeteren van de automatisering van het register. Geautomatiseerde verbinding tussen BAMw en databank na- en bijscholing is afhankelijk van de uitkomst van dit proces.

Registers en accreditatie

Tijdens het proces om de scholing voor professionals in de jeugdzorg bijeen te brengen is gebruik gemaakt van de overzichten die beschikbaar waren bij de beroepsregisters BAMw, OG en K&J.

De registers OG en K&J trekken gezamenlijk op in de accreditatie van na- en bijscholing en zijn professioneel georganiseerd. Het proces van aanmelden, accreditatie en presentatie van scholing is geautomatiseerd en ondergebracht bij een landelijk toegankelijke webapplicatie PE-online waarmee beroepskrachten via een kalender een scholingsoverzicht wordt aangeboden. Daarnaast hebben de registers een gezamenlijke accreditatiecommissie die de aangeboden scholing toetst aan de accreditatie-eisen.

Bij aanvang van het project Databank na- en bijscholing bleek de aanmeldprocedure van scholing bij het BAMw nog niet geautomatiseerd. Het register heeft direct na deelname aan het project de automatisering nader ter hand genomen. Inmiddels is het scholingsoverzicht al via internet ontsloten op de website van het BAMw. De automatisering van aanmelding en beoordeling is op dit moment nog gaande. Voor de accreditatie van scholing was bij aanvang van het project nog geen aparte commissie ingesteld. Beoordeling van scholing vond plaats door middel van controle van het aanmeldformulier door een inhoudelijk medewerker van het register. Wel was er sprake van een commissie die aanmeldingen op verzoek van de aanmelder opnieuw beoordeelde. Aanmelders konden daarmee in beroep gaan tegen een initiële afkeuring van de aanmelding of ten aanzien van het aantal toegekende registerpunten. Het BAMw onderzoekt de mogelijkheid om deze commissie om te vormen tot een vaste accreditatiecommissie.

Naast de procesmatige inrichting zijn er ook verschillen tussen de beroepsregisters op het gebied van de accreditatiecriteria. Veel van deze verschillen zijn toe te wijzen aan de specifieke doelgroep van de registers (Hbo-opgeleiden respectievelijk academici) en de inrichting van het accreditatieproces.

Accreditatie en Certificering

Een belangrijk verschil tussen de registers betreft de voorwaarde bij het BAMw dat een opleidingsinstelling die de scholing aanbiedt, gecertificeerd dient te zijn om accreditatie mogelijk te maken. Certificering richt zich op een beoordeling van de didactische aspecten van de scholing, zoals trainerkwalificaties, opzet van de scholing, e.d.. Het BAMw beoordeelt de inhoudelijke kwaliteit (relevantie), maar laat de didactische kwaliteit beoordelen door externe instanties die dergelijke opleidingscertificaten afgeven. BAMw accrediteert aanbod (mits inhoudelijk goed en passend) van gecertificeerde opleidingsinstituten binnen de

categorie “opleidingstraject”. Het aanbod van niet-gecertificeerde opleidingsinstituten komt in aanmerking voor de categorie “vrije ruimte”. Gevestigde opleidingsinstituten ervaren deze eis niet als problematisch: deze organisaties zijn vaak al in het bezit van de vereiste certificaten of bekend met de procedure om deze certificering aan te vragen.

Voor (justitiële) jeugdzorginstellingen die zelf scholing hebben ontwikkeld en deze willen aanbieden ter accreditatie werpt deze eis echter wel een extra drempel op. Voor deze instellingen is het lastig om aan de criteria voor certificering te voldoen. Scholingsaanbod in de jeugdzorg wordt onder meer (vaak) ontwikkeld en gegeven door eigen personeel (bijv. de afdeling opleidingen). Deze andere werkwijze sluit niet aan bij de eisen van de bestaande certificeringssystemen.

De registers OG en K&J hebben certificering niet als eis in hun accreditatieaanvragen. Aspecten rondom didactische vormgeving van de scholing worden door de accreditatiecommissie meegenomen in het accreditatieproces. Accreditatie van intern ontwikkelde scholing is daarmee bij deze registers in principe mogelijk.

Met de toezegging van de minister voor jeugd en gezin om wettelijke verplichting tot beroepsregistratie mogelijk te maken, is de accreditatie van interne scholing binnen de categorie “opleidingstraject” voor werkgevers gewenst.

Om duidelijkheid te krijgen over de wijze waarop intern ontwikkelde scholing bij het BAMw alsnog geaccrediteerd kan worden zijn binnen het project enkele intern ontwikkelde scholingen bij wijze van proef aangemeld bij het BAMw. Uitkomst van deze proefaanmeldingen resulteren in aanbeveling 2 van dit rapport.

Accreditatie en kwaliteit

Vanuit de aansluiting bij het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg, is er in het project gekozen om accreditatie als primair criterium te nemen voor toelating tot de databank. Voor intern ontwikkelde scholing is daarvoor een uitzondering gecreëerd totdat helder is hoe deze scholing geaccrediteerd kan worden.

Gedurende de ontwikkeling van de databank is de vraag gesteld in hoeverre het wenselijk is om ook niet-geaccrediteerde scholing te tonen op de databank na- en bijscholing. Reden daarvoor is dat een “afkeuring” van de accreditatiecommissie niet in algemene zin wil zeggen dat de scholing slecht is, maar dat er nog verdere ontwikkeling nodig is om voor accreditatie in aanmerking te komen. Daarbij maken de accreditatiecommissies duidelijk op welke punten de aanvraag is afgewezen.

Door ook niet-geaccrediteerde scholing te tonen wordt de kwaliteit van het gehele aanbod

duidelijk en worden organisaties gestimuleerd om meer te werken met de gestelde kwaliteitskaders. Hierover is nog nadere discussie nodig.

Interne scholing

Het project Databank na- en bijscholing heeft een grote hoeveelheid interne scholing inzichtelijk gemaakt. Op het moment van schrijven zijn er zo'n 60 interne scholingen ondergebracht. Nadere analyse laat zien dat het potentieel nog veel hoger ligt. De 60 scholingen zijn afkomstig van minder dan 10 Jeugdzorginstellingen. De landelijke instellingen, zoals de Raad en Halt leveren daarbij de meeste scholingen.

Voor het geringe aantal organisaties dat heeft deelgenomen aan de inventarisatie (10 op de 75 organisaties in totaal), zijn verschillende mogelijke oorzaken aan te wijzen.

Enkele jeugdzorginstellingen geven aan dat men intern onvoldoende overzicht heeft op het interne scholingsaanbod om dit over te dragen. Inzet op dit vlak werd bemoeilijkt door reorganisaties en recente fusies of door de inzet richting HKZ-certificering.

Verder is er gewezen op de relatieve onbekendheid met het doel en de inzet van de databank ten tijde van de inventarisatie. Inmiddels is de databank via internet bereikbaar en worden er initiatieven ontplooid om verdere bekendheid aan de databank te geven.

Tenslotte lijkt de angst rondom het imago van de instelling een rol te spelen in het aanleveren van scholingsinformatie. Het delen van informatie, en de toevoeging dat de scholing op termijn geaccrediteerd dient te worden, ervaren enkele jeugdzorginstellingen als bedreigend.

Aanbevelingen

Het Actieplan heeft zoals hiervoor omschreven een looptijd tot medio 2010. Hiermee is de vraag actueel geworden op welke wijze de verschillende producten van het Actieplan, waaronder de Databank na- en bijscholing Jeugdzorg, geïmplementeerd worden in het werkveld.

Op basis van de bevindingen zijn de volgende aanbevelingen te geven om de implementatie van de databank op een goede manier in te richten.

- 1. Zorg voor goede communicatie over accreditatiecriteria en procedures richting ontwikkelaars van scholing. Maak inzichtelijk hoe organisaties scholing kunnen aanmelden en wat zij moeten doen om te voldoen aan de accreditatie-eisen.**

De beroepsregisters dienen helder te beschrijven (voor zover nog niet het geval) wat de vereisten en het proces tot accreditatie zijn. Dit is nu, vooral voor jeugdzorginstellingen, niet duidelijk. Het valt aan te bevelen het accreditatieproces stapsgewijs inzichtelijk te maken. Relevante vragen daarbij zijn:

- a. Hoe meldt men zich aan?
- b. Wat moet men doen om aan te passen aan de richtlijnen van accreditatie?
- c. Wat voor mogelijkheden zijn er om aan de criteria te voldoen?
- d. Op welke wijze worden registerpunten toegekend en wat bepaalt het aantal registerpunten?
- e. Hoe kan maatwerk worden geaccrediteerd?

Daarnaast wordt aanbevolen dat de beroepsregisters de communicatie met scholingsaanbieders verbeteren. Vooral richting de jeugdzorginstellingen is intensievere communicatie van belang. Deze organisaties zijn nog grotendeels onbekend met het fenomeen van accreditatie. Door helder te maken wat de consequenties zijn voor inzet en imago bij het accrediteren van de scholing, zal de vrees om scholing te laten accrediteren minder worden. Door daarnaast de communicatie te verbeteren wordt de accreditatie van met name de intern ontwikkelde scholingen vergroot.

2. **Ontwikkel een onafhankelijk keurmerk voor intern ontwikkelde scholing in de sector, waarmee accreditatie bij het BAMw mogelijk wordt.**

Met een onafhankelijk keurmerk voor de sector wordt een alternatief geboden voor de certificering van opleidingsinstellingen. Door een specifiek keurmerk te ontwikkelen voor de sector en deze te laten beheren door een onafhankelijke commissie kan belangenverstremgeling worden voorkomen en wordt de kwaliteit gewaarborgd. Om aan te sluiten bij de realiteit van de jeugdzorginstellingen dient het keurmerk zich daarbij te richten op de centrale richtlijnen die een organisatie hanteert om de kwaliteit van scholing te borgen. Het keurmerk dient zich verder te beperken tot de uitvoeringsorganisaties.

3. **Ontwikkel een platform voor ontwikkelaars van (interne) scholing, zodat zij gezamenlijk kunnen optrekken. Intern ontwikkelde scholing wordt daarmee breder inzetbaar en minder kostbaar.**

Er vindt regelmatig overlap plaats tussen de commercieel ontwikkelde scholing en de intern ontwikkelde scholing. Dit is kostbaar en dient te worden voorkomen. Beide groepen richten zich vaak op dezelfde thema's. Door een platform te creëren waar ontwikkelaars van, al dan niet intern ontwikkelde, scholingen elkaar kunnen vinden kan deze dubbele inzet voorkomen worden. Vraag en aanbod kunnen dan beter op elkaar worden aangesloten.

4. **Bereid beroepsregisters voor op de wettelijke verplichting tot beroepsregistratie en de bijbehorende toename aan accreditatieaanvragen.**

De beroepsregisters zullen in aanloop naar de wettelijke verplichting tot beroepsregistratie te maken krijgen met een toename in accreditatieaanvragen. Zij dienen hier voldoende toegerust te zijn. Het valt aan te bevelen dat het BAMw ondersteuning krijgt om het accreditatieproces goed in te richten. Uitwisseling tussen leden betrokken bij de accreditatie vanuit het BAMw en de leden van de accreditatiecommissies van de registers OG en K&J wordt hierbij gezien als een goede mogelijkheid om kennis te delen. Daarnaast dient men oog te hebben voor de gebruiksvriendelijkheid van het accreditatieproces. Het valt aan te bevelen om dit proces te voorzien van een goed automatiseringssysteem wat hierbij kan ondersteunen.

5. **Creëer een beheerstructuur die kan inspelen op de ontwikkelingen in de jeugdzorg.**

De jeugdzorg wordt de komende jaren met verschillende ontwikkelingen geconfronteerd. Zo is er sprake van mogelijke stelselwijzigingen en zijn er ontwikkelingen zoals het Centra voor Jeugd en Gezin waar jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers ook een rol in vervullen. Om de databank voldoende te laten aansluiten op deze ontwikkelingen is het van belang dat er een flexibele beheerstructuur wordt opgezet waar het werkveld goed in is vertegenwoordigd.

6. **Onderzoek de mogelijkheden om ook masteropleidingen op te nemen in de databank na- en bijscholing.**

In de databank zijn ook postinitiële opleidingen van hogescholen opgenomen. Als verbinding tussen de postinitiële na- en bijscholing van professionals en de initiële opleidingen spelen Hbo-masteropleidingen een belangrijke rol. Het valt aan te bevelen om te onderzoeken in welke mate deze Hbo-masteropleidingen een plek kunnen krijgen in de databank na- en bijscholing.

7. **Bepaal de urgentie om scholing op Mbo-niveau op te nemen in de databank na- en bijscholing.**

De positie van Mbo-opgeleide professionals wordt in het kader van het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg onderzocht in deelproject 4a, spoor 2a “aansluiting werkveld-Mbo-Hbo”. Resultaten uit dit project dienen tijdens de implementatie van de databank in het werkveld voldoende aandacht te krijgen. Indien nodig zal de databank uitgebreid worden met na- en bijscholing voor Mbo-opgeleide professionals.

Bijlage 1. Gehanteerde begrippen.

In alfabetische volgorde.

• ADHD	Attention Deficit Hyperactivity Disorder. Een aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit.
• BAMw	Beroepsregister van Agogisch en Maatschappelijk werkers
• BMJ	Belangenvereniging Medewerkers Bureau Jeugdzorg
• GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
• Hbo	Hoger beroepsonderwijs
• IPO	Interprovinciaal Overleg
• K&J	Beroepsregister Kinder- en Jeugdpsycholoog, verbonden aan het NIP
• Mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
• MOgroep Jeugdzorg	Maatschappelijke Ondernemersgroep Jeugdzorg
• NIP	Nederlands Instituut van Psychologen
• NVO	Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen
• NVMW	Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk werkers
• OG	Beroepsregister Orthopedagoog-Generalist, verbonden aan het NVO
• PE-online	Permanente Educatie online. Webapplicatie voor het beheren van accreditaties en registraties. Ontwikkeld en gehost door Xaurum B.V.
• Phorza	Beroepsorganisatie voor sociale, (ortho)pedagogische en hulpverlenende functies
• P&O	Personeel en Organisatie. Stafafdeling gericht op het ondersteunen van personeel.
• VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport